

Rektor

Handläggare:

Rikard Skårfors
Utbildningsledare
Avdelningen för planering och ledningsstöd

Regeringskansliet (Näringsdepartementet)

Yttrande över betänkandet *Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72)*

Stockholms universitet har av Regeringskansliet (Näringsdepartementet) anmodats att inkomma med synpunkter på betänkandet *Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72)*(Regeringskansliets dnr N2016_06470_FF). Universitetet framför synpunkter på det för lärosätena centrala kapitel 5 i del 1, *Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation*. I en bilaga framförs synpunkter på förslagen rörande företagsrekonstruktion i del 2 av betänkandet.

Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation

1) *Stockholms universitet avstyrker förslagen i avsnitt 5.6.1 om*

- a. *att öka den konkurrensutsatta delen av universitets och högskolors basanslag från 20% till 50%.*
- b. *att medel omfördelas baserat på bibliometriskt index, externa medel och ett samverkanskriterium.*
- c. *en kollegial panelgranskning vart 5-8 år.*

Stockholms universitet ser inga övertygande skäl för varför en kraftig ökning av de konkurrensutsatta medlen skulle stärka svensk forskning. Universitetet menar istället att förslaget är behäftat med betydande risker för verksamhetens kvalitet, i synnerhet om de föreslagna kriterierna används, enär dessa har både oklara och direkt negativa styreffekter.

Stockholms universitet vill framhålla att forskningen i sig har mycket starka kvalitetsdrivande incitament. Det finns inom de flesta områden allmänt vedertagna kriterier på vad som är bra forskning och en inneboende önskan hos forskare att bli så framgångsrika som möjligt. Genom att skapa system och strukturer där dessa incitament får genomslag stärks forskningen. Att läraranställningar utlyses öppet och brett och att tillsättningsprocessen håller hög kvalitet är här av avgörande betydelse liksom att Sverige har ett internationellt attraktivt och konkurrenskraftigt tenure-track system. Här finns en betydande förbättringspotential. Kvalitetsdrivande är också de externa bidrag som erhålls i konkurrens, i synnerhet från finansiärer som ERC, KAW, Vetenskapsrådet och Riksbankens Jubileumsfond.

Stockholms universitet är generellt skeptiskt till användning av bibliometri annat än som ett komplement till andra bedömningsgrunder. Att omfördela medel baserat på bibliometriska data anser universitetet bör undvikas på grund av de negativa styreffekterna – det finns många sätt att förbättra sådana data som inte gagnar forskningen.

Vad gäller samverkan hänvisar utredningen till den av Vinnova föreslagna modellen med bedömning av en internationell expertpanel utifrån fyra perspektiv på samverkan: en tydlig strategi, koppling till meritering och resursfördelning, omfattning, utveckling och uppföljning, samt samverkansresultat. Med tanke på att det inte existerar några etablerade kriterier för hur man värderar, mäter eller ens definierar dessa (eller andra) aspekter av samverkan befarar Stockholms universitet att det föreslagna upplägget kommer att präglas av subjektivitet och slumpmässighet i utfallet, vilket inte gagnar kvalitet i samverkan men däremot försämrar förutsättningarna för kvalitet i forskningen. Vidare menar universitetet att även riskerna med samverkan måste beaktas och diskuteras vid utformande av kriterier. All samverkan är inte av godo; det finns starka ekonomiska intressen som är ute efter universitetens varumärken och den legitimitet forskningsresultat kan ge.

Stockholms universitet anser, av ovanstående skäl, att konkurrensutsatta medel ska omfördelas enbart baserat på en bedömning av forskning och då genom utnyttjande av den peer-review bedömning av projektansökningar som regelbundet görs av forskningsråden. För en vidare diskussion om detta hänvisas till universitetets synpunkter på förslagen i ”Research quality evaluation in Sweden – FOKUS”. Stockholms universitet anser att samverkan ska stärkas inom områden där så bedöms vara angeläget genom riktade ekonomiska insatser och inte genom generella omfördelningar av basanslag.

2) Stockholms universitet avstyrker förslaget i avsnitt 5.6.2 om att kollegiala organ i huvudsak ska vara rådgivande.

Stockholms universitet delar inte utredningens uppfattning att kollegial styrning försvårar strategiska beslut och förlänger anställningsprocesser. Universitetet instämmer förvisso i att ansvarsfördelningen ska vara tydlig och organisationen beslutsför, men menar att dagens organisation med en kombination av linjestyrning och kollegial styrning på intet sätt står i motsättning till detta.

3) Stockholms universitet är tveksamt till förslaget i avsnitt 5.6.3 om en konsolidering av antalet forskningsfinansiärer och än mer tveksamt till att införa färre men större forskningsprogram.

Stockholms universitet vill framhålla projektbidragens, Vetenskapsrådets och andras, avgörande betydelse för forskningens kvalitet och utveckling och menar att medel till dessa bör öka och inte minska på bekostnad av större forskningsprogram. Flera finansiärer, som ERC och KAW, och också VR, ger redan idag stora forskningsbidrag.

En risk med att minska antalet forskningsfinansiärer är att bredden i vad som finansieras kan minska vilket är riskfyllt när det är svårt att förutsäga vad som kommer att leda till resultat. Om antalet forskningsfinansiärer ska minska måste det göras så att de blir kvar som fördelar medel baserat på skarp vetenskaplig kvalitetsbedömning.

4) Stockholms universitet stöder förslaget i avsnitt 5.6.4 att Vetenskapsrådet även fortsättningsvis ska stödja rekrytering av internationellt framstående forskare.

Programmet har vid Stockholms universitet varit mycket lyckosamt och lett till etablering av nya exceptionellt starka verksamheter som långsiktigt stärker Sveriges forskning, utbildning och samverkan. Programmet bör dock utvärderas och modifieras utifrån dragna lärdomar.

5) Stockholms universitet tillstyrker förslaget i avsnitt 5.7.3 om vidareutbildning av högskoleutbildade.

Stockholms universitet ser ett ökande behov av vidareutbildning i det snabbt föränderliga samhället.

6) Stockholms universitet avvisar förslaget i avsnitt 5.8.4 om förändrade bedömningsgrunder i högskoleförordningen i syfte att påverka lönesättning och anställning.

Lärosätena har idag de möjligheter som behövs för att utforma de kriterier och bedömningsgrunder som är av betydelse för verksamheten.

Astrid Söderbergh Widding

Rikard Skårfors

Bilaga: Stockholms universitets synpunkter på förslagen rörande företagsrekonstruktion.

Bilaga: Stockholms universitets synpunkter på förslagen rörande företagsrekonstruktion.

Stockholms universitet framför här sina synpunkter på de i betänkandet *Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet* (SOU 2016:72) framförda förslagen rörande företagsrekonstruktion.

Lagen om företagsrekonstruktion

Stockholms universitet är positivt till en översyn av lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion (LFR) och menar att de överväganden utredningen presenterar ter sig välavvägda. Dock har universitetet några kommentarer i enskilda delar.

Ett höjt beviskrav för prövning av om rekonstruktion ska få fortsätta efter första borgenärssammanträde förutsätter att rätten då har ett bättre underlag och kan värdera detta på ett bra sätt. Det förutsätter i sin tur viss kunskap hos rätten och det förstärker därmed förslaget om specialiserade domstolar.

Ansökningar samma dag om konkurs och rekonstruktion kan vålla problem om det rör sig om ansökningar till olika tingsrätter. Likaså är det inte alls säkert att rekonstruktion är att föredra i alla lägen.

När det gäller för-förfaranden och hybridförfaranden är det säkert riktigt som sägs att det skulle kräva stora lagstiftningsinsatser, som inte är motiverade idag, men det kanske vore idé att fundera över en lagreglering av betalningsinställelse. Att ställa in betalningarna är något som sker i praktiken men som inte syns i lagstiftningen. Det kanske kan vara en enkel variant av för-förfaranden och hybridförfaranden.

Diskussionen avseende tillägg om ogiltighet i 2:15 LFR visar på den grundläggande svaghet som ligger i att ha gäldenären (ägaren) kvar som behörig företrädare i rekonstruktion. Det föreslås regler om utvidgat samtycke och godtrosförvärv (ogiltighet) vilka kanske kan fungera men grundproblemet kvarstår, att rekonstruktion är beroende av frivillighet och därför känsligt ur borgenärernas synvinkel. Ofta måste ägaren kunna kontrolleras för att borgenärerna ska vara villiga att gå med på förluster.

Förslaget att justera 2:17 LFR angående separat verkställighet under rekonstruktionstiden bör ses över. Om gäldenären ska kunna kräva fullföljd av kreditköp mot ägarförbehåll och leasingavtal, såsom föreslås, kan frågan ställas varför handpanthavare och retentionsrättsinnehavare ska ha ovillkorlig möjlighet till verkställighet. Det rimliga verkar vara att jämställa borgenärerna i detta avseende.

Förslaget i 2:20 b § LFR ang. begäran om fullföljd är inte så lätt att förstå. Meningen är tydligen att gäldenären ska kunna begära partiell fullföljd av tillsvidarekontrakt men inte om motparten har en sakrättsligt skyddad position (kreditsäljare med ägarförbehåll, leasegivare

och motpart som kan innehålla sin prestation). Samtidigt ska även dessa borgenärer delta fullt ut i ackordsförhandling vid utvidgat ackord. Detta riskerar att bli ett komplicerat förfarande.

Enligt förslaget i 2:20 e § LFR ska gäldenären ha en tvingande rätt att på vissa förutsättningar överlåta avtal till tredje man, både förpliktelse- och rättighetssidan. Detta är i sig en nyhet i svensk rätt men bör kunna fylla en viktig funktion i rekonstruktionsarbetet genom att förbättra förutsättningar för framgång. Samtidigt ska överlåtelserätten vara beroende av att förvärvaren har förmåga att fullfölja gäldenärens del av avtalet och att motparten inte väsentligt missgynnas. Dessa rekvisit lär vara svåra att precisera och kunna orsaka grannliga gränsdragningar.

Utredningen föreslår tre olika men snarlika regleringar för ackord; det befintliga 3 kap. om offentligt ackord i samband med rekonstruktion kvarstår, ett nytt 3 a kap. om utvidgat ackord införs, och likaså ett nytt 3 b kap. om separat ackord. Både möjligheten till ett separat ackord, med snabb, enkel handläggning, och ett utvidgat ackord, med utrymme för överenskommelser om annat än skulderna, är bra och bör införas. Dock borde det vara möjligt att samordna reglerna till en mera sammanhållen reglering av ackord.

När det gäller det utvidgade ackordet bör det tydligare framgå i 3a:2 LFR att detta ”får avse” väsentligt mera än att fordringar ”sätts ned eller betalas på närmare angivet sätt”. Den föreslagna formuleringen inbjuder till motsatsslut på det sättet att det utvidgade ackordet inte får avse annat än vad som nämns.

Meningen är att samtliga borgenärer ska delta och omfattas av det utvidgade ackordet, även sådana som har separationsrätt (kreditsäljare med ägarförbehåll och leasegivare) och särskild eller allmän förmånsrätt. Borgenärerna ska delas in i olika klasser och röstningsreglerna ska säkra deras intressen. Detta ansluter tämligen nära till EU:s förslag inom området för företagsrekonstruktion och lär ”ligga i tiden” för genomförande. Frågan är dock om konsekvenserna för tillgängligheten och kostnaderna för kreditgivningen har beaktats i tillräckligt grad. Om exempelvis en leasegivare dels inte kan återta leasingobjektet, på grund av att avtalet ska fortsätta att gälla, dels måste godta en väsentlig nedskrivning av sin fordran på grund av ackord, måste det rimligen inverka på bedömningen av i vilka fall man är beredd att ingå leasingavtal. Tillgången till prisvärd kredit i form av leasing kan komma att begränsas genom den riskökning som rimligen blir följden av förslagen, vilket knappast gynnar entreprenörsutvecklingen.